

Educiranje edukatora: međusobna podrška odgajatelja

Jan Peeters i Steven Brandt

Učenje od kolega može biti izuzetno učinkovit način razvijanja kompetencija odgajatelja i stručnih suradnika. Jan Peeters i Steven Brandt objašnjavaju kako.

U jednoj od studija CORE projekta, istraživači su ispitivali odgajatelje, pedagoge i ravnatelje u siromašnijim četvrtima belgijskog grada Ghenta o kontekstu i uvjetima pod kojima su oni stjecali kompetencije tijekom svog rada.

Stručnim suradnicima pedagogima stvaranje zajedničke kulture u vrtiću najvažnija je pretpostavka za povećanje kompetencija na razini rada vrtića. To se postiže uz jasnu viziju i sustav vrijednosti u radu s djecom, njihovim roditeljima i lokalnim okruženjem. Prema njihovu mišljenju, cijeli tim vrtića mora imati priliku razvijati i procjenjivati ovu viziju, koja postaje inspiracijom za daljnju razvojnu politiku vrtića i predmet rasprave na radnim sastancima, stručnim aktivima i pedagoškim seminarima.

Također ističu koliko je važno da svi članovi tima dijele zajedničke vrijednosti i kriterije kvalitete u odgojno-obrazovnom procesu. Na poticaj istraživača da to potkrijepe primjerom, slažu se kako je važno da odgajatelji snažno vjeruju da baš svatko od njih može na svoj osobit način pozitivno pridonijeti radu s djecom, roditeljima i kolegama. Ovo uvjerenje počinje pretpostavkom da se predanim radom cijelog odgojno-obrazovnog tima s djecom i roditeljima

Dječji vrtići za djecu do treće godine u belgijskom gradu Ghentu imaju stručne suradnike pedagoge sa sveučilišnom diplomom, čiji je zadatak da razvijaju dosljednu politiku profesionalnog razvoja na razini ustanove te da pružaju podršku odgajateljima u kritičkom osvrtu na odgojno-obrazovni rad. Odgajatelji koji rade s djecom najčešće imaju srednjoškolsko obrazovanje i u većini centara pohađaju dodatna stručna usavršavanja vezana uz predškolsku pedagogiju. U rujnu 2011. je započeo preddiplomski odgajateljski studij u tri najveća belgijska grada - Briselu, Ghentu i Antwerpenu. Ovi će novi diplomci preuzeti ulogu budućih edukatora za slabije kvalificirane odgajatelje.

iz društveno marginaliziranih grupa, te s kolegama koji se u okviru vrtića dodatno educiraju, začarani krug zakinutosti može prekinuti. No, pedagozi također vjeruju da uz ovu kulturu, zasnovanu na uvjerenju, također mora postojati mjesto za izbacivanje negativnih misli i osjećaja. Odgajatelji moraju imati prilike otvoreno razgovarati o svojim sumnjama i strahovima, vezanima za stvarnost i situaciju u kojoj ova djeca i odrasli žive. Uvjerenje da odgojno-obrazovna ustanova može ponuditi povoljne prilike djeci i odraslima, daje veliku motivaciju svakom pojedinom odgajatelju.

Učenje počinje promišljanjem postojeće prakse

U okviru tima ravnateljica ili stručni suradnici moraju razviti viziju stručnog

usavršavanja i učenja, prilagođenog stilu učenja pojedinih odgajatelja. U takvoj viziji, povećanje odgajateljskih kompetencija započinje postojećom praksom: promišljanje postojeće radne prakse i stvarnih, životnih situacija s djecom i njihovim roditeljima može izgraditi nova pedagoška znanja. Cilj je da odgajatelji mogu suvereno argumentirati zašto su napravili određeni izbor. Jedna stručna suradnica to formulira ovako: 'Od prakse se mora doći do teorije.' Cilj stručnog suradnika pedagoga jest pomoći odgajateljima pretočiti teoretska saznanja u praksu, te ih potaknuti da novostečena teoretska znanja pokažu koristeći događaje iz svoje odgojne prakse kao početnu točku. Prema njihovu mišljenju, formalna se edukacija na fakultetima ne bi trebala usmjeravati na tehničke

kompetencije, jer su one lako usvojive kroz praksu. Formalno obrazovanje odgajatelja mora se fokusirati na razvoj širih kompetencija koje će mijenjati pedagošku praksu.

Svi odgajatelji ističu važnost dijeljenja znanja, iskustava i savjeta s kolegama. Preferiraju profesionalni razvoj tzv. 'kolegijalnih grupa', u kojima mogu razmjenjivati iskustva s kolegama iz različitih ustanova o stvarnim, životnim sadržajima i temama, s kojima se dnevno susreću. Odgajatelji koji imaju srednjoškolsko obrazovanje kritičniji su prema teoretskim znanjima iz knjiga i takvoj edukaciji. Oni žele nadomjestiti svoje inicijalno nedovoljno teoretsko znanje neformalnim, praktičnim educiranjem od strane kolega iz struke. Tu se konkretne priče povezuju s dnevnom praksom, te raspravljaju s kolegama kroz razmjenu znanja i iskustava. Takve razmjene i neformalno učenje odgajatelji smatraju vrijednima kao i samu edukaciju. Jedna odgajateljica ovako je to izrekla: 'Budući da mi, odgajatelji, stalno radimo u timu, moramo se osloniti i podupirati

međusobno, a ovakav stav prema radu u grupi određuje i stil učenja i edukacije koji preferiramo'.

Više pozornosti međugeneracijskom učenju

Mlađi ili neiskusni odgajatelji na drukčiji će način imati koristi od suradničkog učenja nego što je to slučaj sa starijima ili iskusnijima. Mlađi će kolege na neformalan način više naučiti od iskusnijih odgajatelja, nego obrnuto. Mlađi imaju puno poštovanja prema iskustvu i kompetencijama svojih starijih kolega: 'Kao mlađi odgajatelj ne možete davati povratnu informaciju o radu starijih kolega niti utjecati na mijenjanje postojeće prakse.'

Starija odgajateljica, koju mlađe kolegice iznimno cijene i poštuju, iskazuje svoje mišljenje ovako: 'Mlađe kolege treba pustiti da rade na svoj način, a prekinuti ih tek ako vidite da im je teško, ili da se muče.' Iskusniji odgajatelji moraju među kolegama stvoriti otvorenu atmosferu, koja mlađima dopušta poduzimanje novih inicijativa. Jedna pedagoginja ciljano u istu grupu uključuje iskusne i neiskusne odgajatelje, kako bi jedni od drugih učili u atmosferi otvorenosti i dijaloga.

na praktične aspekte posla, ističući uglavnom organizaciju, higijenu i njegu djece. Mlađim odgajateljima je komunikacija s roditeljima važna zbog razmjene praktičnih informacija: kad dijete spava, kako se hrani... Stariji ili iskusniji odgajatelji uglavnom zaborave spomenuti ove praktične aspekte - oni razgovor s roditeljima koriste kao priliku da s njima izgrade odgovarajući odnos. Iskusni odgajatelji rad s roditeljima vide prije kao izvor pedagoških, a ne praktičnih saznanja. Oni ističu važnost smislene komunikacije s roditeljima, te su razvili kompetencije koje integriraju znanja, vrijednosti i stavove prema odgoju djece (točnije, kao edukaciju u najširem smislu), poglede na roditeljstvo i kulturno nasljeđe. Osjetljivi su prema onome što roditelji žele prenijeti odgajatelju, te prema onome što signaliziraju da ih muči: usmjereni su na dublju komunikaciju s roditeljima.

Osluškiivanje roditelja iz različitih društvenih miljea razvija kompetencije

Još jedna upečatljiva izjava odgajatelja tiče se raznolikosti društvenih miljea iz kojih dolaze roditelji i njihova djeca. Odgajatelji i stručni suradnici pedagozi, koji rade u kontekstu društvene i socijalne raznolikosti - na primjer s djecom s posebnim potrebama, djecom i roditeljima koji žive u siromaštvu, ili s obiteljima iz etničkih manjina - spominju kako je njihovo profesionalno znanje prošireno kontaktom s roditeljima i djecom koji dolaze iz različitih društvenih i socijalnih okruženja. 'Rad u uvjetima društveno-socijalne raznolikosti možda je najviše povećao moje profesionalne kompetencije u odgoju i obrazovanju djece.'

Postoji razlika u interpretaciji odgajateljske profesije, kako je doživljavaju stariji i mlađi odgajatelji. Mlađi kolege usmjereni su

Jan Peeters i Steven Brandt su istraživači na Sveučilištu u Ghentu, Belgija.
jan.peeters@vbjk.be
Steven.Brandt@hogent.be